

QUAN ELS MESTRES FAN D'ALUMNES

Tots els mestres hem sigut alumnes. Aquesta és una veritat evident a la que, al meu entendre, se li concedeix poca importància. Hem sigut alumnes a les escoles de primària, a les de secundària i també a les universitats. Això vol dir que tots tenim un model del que és un alumne i per tant un model del que és un mestre.

A l'hora d'exercir de mestre tenim doncs, com a mínim, dues referències: una teòrica que és la que ens han dit o explicat o hem llegit o hem imaginat o hem desitjat i una altra que és la que realment hem viscut, patit o gaudit.

En tots els models "viscuts" hi ha unes constants que tothom que ha estat escolaritzat té ja integrades.

Els mestres en exercici a més, les reproduïm i perpetuem. Em refereixo a idees elementals tals com :

"el mestre controla als alumnes", "el mestre té poder" -mana, per dir-ho així-, "el mestre sap més", "el mestre sap el què li convé a l'alumne", "el coneixement està compartimentat", "el saber es pot quantificar", "el mestre sap millor que l'alumne el que aquest sap o no sap", "el mestre és qui diu si l'alumne és apte o no", "el mestre sap el que és important i el que no ho és", etc...

No té res d'estrany doncs, que quan els mestres som alumnes (a la universitat, als cursos de formació permanent, etc...) es reproduïxin aquestes pautes:

ens deixem passar llista, acceptem els programes imposats, escoltem impotents les disquisicions erudites, intentem esbrinar què voldrà el mestre que fem o escrivim, ens deixem quantificar, ens interessa més el que pensi el mestre que sabem que no pas el que realment sabem, ens agrada i motiva que ens obliguin a fer treballs i llegir llibres (és l'única manera de que els llegim), i en definitiva deixem el poder d'aprendre en mans dels experts que són els que realment saben el que sabem i no sabem.

Tot això no seria greu si no fos que massa conceptes sobre el que és ensenyar i aprendre estan canviant. Ara amb motiu de la reforma, parlem dels aprenentatges significatius, dels nivells de concreció, dels mapes conceptuals, la personalització, etc...

Res de tot això no ha arribat allí d'on hauria d'haver sortit.

Als cursos per a mestres (universitaris o no) se segueix explicant que la motivació és important però es passa llista més o menys descaradament; es parla de la significativitat dels aprenentatges però els continguts són uniformats (per a tothom igual); ens expliquen l'avaluació de processos però ens escriuen "apte" o "no apte" en funció de treballs o exàmens; ens expliquen els nous paradigmes holístics (globalitzadors) però ens apunten a les assignatures; parlen del plaer per aprendre però saben que si no donen crèdits o mèrits poca gent aniria a classe; diuen que el saber ha de partir d'allò que ja saps però et diuen el que has de llegir i estudiar sense saber si ja ho saps o t'interessa; et parlen dels estils d'aprenentatge i de la personalització però la didàctica és rígida; parlen de procediments normes i valors però només miren els coneixements,...

Afortunadament hi ha encara uns espais de formació pels professors -com ara les Escoles d'Estiu- que gaudeixen de un marge gran de llibertat i espontaneïtat. Temo que cada cop són menys ja que les exigències per a promocionar-nos ens forcen a demanar els certificats i crèdits corresponents.

Viure l'autèntic plaer i descoberta d'aprendre a partir dels nostres interessos i necessitats, és imprescindible si volem ajudar als nostres alumnes a fer-ho. Ningú no pot predicar allò en el que no creu, i si no ha viscut mai situacions d'aprenentatge participatives, lliures i personalitzades, tampoc les podrà oferir als seus alumnes.

La meva conclusió és: si volem canviar l'escola, hem de canviar la manera d'aprendre dels mestres.

Josep M. Carbó.
Mestre d'EGB..